

Γιάννης Αδαμάκος

The Space Between Us

16 Ιουλίου – 12 Σεπτεμβρίου, 2011

Πόρος

Υπάρχει κατ' αρχήν η ιστορία του κινέζου ζωγράφου που καταδικάστηκε σε θάνατο από τον αυτοκράτορα, επειδή είπε ψέματα ότι υπάρχει ένας κόσμος που η ομορφιά του ξεπερνάει κάθε πραγματικότητα. Όμως ο ζωγράφος τελικά γλύτωσε, ζωγραφίζοντας μια βάρκα και φεύγοντας με αυτήν.

Μου φαίνεται σωστό να ξεκινήσει ένα κείμενο για την ζωγραφική του Γιάννη Αδαμάκου με τη διήγηση αυτής της ιστορίας, σαν υπαινιγμός στη στάση ενός σύγχρονου καλλιτέχνη που είναι ζωγράφος.

Φαίνεται πως η τέχνη κατεργάζεται κάθε μέσον για να υποστηρίξει την έμπνευσή της, και ασφαλώς τότε, η μόνη διαφυγή της είναι η ζωγραφισμένη εικόνα.

Τα έργα του Αδαμάκου, προέρχονται από μια πορεία τριάντα ετών και δεκάδες παρουσιάσεις της δουλειάς του. Αυτός ο χρόνος γιάτρεψε πολλές αδυναμίες της ύλης που στην ζωγραφική λειαίνονται μόνον από την εμπειρία.

Η ζωγραφική του συνεχίζει γράφοντας μια έρευνα που ξεκινά και πάλι από το επίπεδο του ενστίκτου χωρίς τη χρήση της δομημένης αντίληψης.

Για να αποδώσει αυτή την κατάσταση, ο ζωγράφος, αναδημιουργεί αρχέγονες συγγενικές σχέσεις ανάμεσα στο φυσικό περιβάλλον και εμάς. Σχέσεις που επαναφέρουν στις φόρμες της ανθρώπινης φιγούρας και του τοπίου κάποιον αφαιρετικό μηχανισμό, Θεμελιώδη ωστόσο στους τόπους των συναισθημάτων.

Έτσι από τοπιογραφίες, τα έργα του Αδαμάκου έγιναν τοπογραφίες.

Τοπογραφία που εννοείται ως γραφή, περιγραφή και απεικόνιση κάποιου χώρου. Και ο τόπος λειτουργεί αρχικά σαν μνήμη κάποιου,

που γνωρίζουμε ήδη είτε από τη φαντασία μας είτε από τη νόησή μας, είναι δηλαδή κατασκευάσμα μιας πνευματικής διεργασίας. Έπειτα η εικόνα της ζωγραφικής και η μνήμη τον επανατοποθετούν σε κάποιο γνωστό τοπίο. Ξαναζωντανεύει μέσα μας, ένα ανιμιστικό δέος που συνδέει στενά ένα άτομο με τον κόσμο που ζει.

Χωρίς τη γνώση της συνειδητής κατάστασης, το όνειρο δεν είναι ποτέ δυνατό να ερμηνευτεί με απόλυτη σιγουριά. Η εμπειρία όμως έρχεται και το σώζει, - αναφέρεται σε κάποιον τρόπο συναισθήματος και σκέψης και όχι σε ιδιαίτερες ιδέες ή νοητικά αντικείμενα.

Έχουμε λοιπόν εδώ μιαν αξιοθαύμαστη και χαρακτηριστική εικόνα. Αστράφτουν οι παράδοξες εικόνες.

Κακά τα ψέματα οι αφηρημένες εικόνες της ζωγραφικής αγαπιούνται δύσκολα. Εικόνες από το συνειδητό μέρος της έμπνευσης αλλά και το φανταστικό υποκατάστατό τους. Άλλοτε πάλι μια ανθρώπινη μορφή που αλλάζει γίνεται μέρος του τοπίου ή στοιχείο του, εφορμώντας με μια βιαιότητα να ενσωματωθεί με τον τόπο.

Οι περιγραφές για κάτι περίεργα πλάσματα ανάμεσα στην εικόνα της θάλασσας, του ουρανού και της λιακάδας αποκορυφώνονται στο επεισόδιο της ζωγραφικής και λαμπροκοπώντας μοιάζουν με παρουσία ανάμεσα στα δένδρα.

Ακόμη και στις περιόδους που ο γραφίτης και το μολύβι αντικατέστησε την ποικιλία του χρώματος, τα έργα του δυνάμωσαν από την καθαρότητα του σχεδίου. Πάντοτε οι εικόνες του μας παρουσίασαν απόψεις και ιδέες από τους τόπους όπου η τέχνη διαδραματίζει κρυφές παραστάσεις.

Το ενδιαφέρον στη σημερινή δουλειά του Αδαμάκου δεν είναι η αφήγηση αυτή καθαυτή, αλλά ο τρόπος ανταπόκρισης στον έξω κόσμο και στην ανθρώπινη φύση, απ' όπου πηγάζουν όλες οι ιδιαίτερες μορφές τέχνης.

Ασφαλώς δεν θα διεκδικήσουμε νεο-εξπρεσιονιστικά στοιχεία σε αυτή τη ζωγραφική. Θα θυμίσουμε μόνο πως οποιοδήποτε εξπρεσιονιστικός πίνακας προξενεί μια σχεδόν σωματική αίσθηση στον θεατή.

Πρόκειται για τα συγκινησιακά βιώματα που εκφράζονται με τα μη ρεαλιστικά χρώματα αλλά με κίτρινα και κόκκινα, παρμένα ζωντανά από το τρομαχτικό ανθρώπινο πάθος. Όταν μάλιστα νιώσει κανείς σωματική αντίδραση τότε πράγματι η θεωρία επιβεβαιώνεται.

Παρ' όλες τις λεπτές και εξακολουθητικές εναλλαγές στο ύφος της ζωγραφικής, οι εικόνες στην ζωγραφική του Αδαμάκου είναι ενστικτωδώς ικανές να εξαναγκάζουν την μνήμη να επεκτείνει το πεδίο της σημασίας της.

Χωρίς μολαταύτα να στρεβλώνει φανερά το κανονικό σχήμα ενός φυσικού τοπίου.

Και αυτό είναι καλλιτεχνική μαστοριά.

Ουσιαστικά η αντίληψη του τόπου έχει μια ψυχολογική όψη, αφού είναι τόσο στενά δεμένη με την εναλλασσόμενη ψυχική διάθεση του κάθε ατόμου που κοιτάει και γι' αυτό δεν αποτελεί συγκεκριμένη, αντικειμενική τεχνική.

Ο καλλιτέχνης υιοθετεί με το ένστικτό του παραδοσιακές μορφές, προσπαθεί να αποδώσει με αυτές αντικειμενική έκφραση σε ένα εσώτερο περιστατικό, και με τον τρόπο αυτό να του δώσει υπόσταση.

Νιώθει κανείς πως το κάνει πιο πολύ για τον εαυτό του παρά για μάς τους θεατές. Μεταβάλλει έτσι την εικόνα σε καθημερινή σκηνή - χρησιμοποιώντας τη δική μας μνήμη πλέον. Μας επιβάλλει μια ψυχολογική διαδικασία όπως επιτρέπει μια εξπρεσιονιστική γραφή, ενώ την αναβαθμίζει πέρα από τις φαινομενικές της ιδιότητες σε ένα επίπεδο συναισθήματος πολύ ανώτερό τους.

Τον μηχανισμό αυτό τον σπούδασε ο Αδαμάκος στα χρόνια που προηγήθηκαν. Η κάπως απλουστευμένη αυτή ανάλυση είναι απαραίτητη για να αποδείξουμε πόσο πλατιά μπορεί να είναι και σήμερα η ανάπτυξη εξπρεσιονιστικών μοτίβων.

Μια μεταφορική εικόνα μια παρομοίωση τελικά, καθορίζεται ως αναπαράσταση μιας εσωτερικής εμπειρίας. Έτσι αποκτά αυτοτέλεια και ξεχωρίζει ολοένα και περισσότερο από το αντικείμενο. Προκαλεί όμως την ανάμνησή του.

Είναι αρκετό να αντιλαμβάνεται κανείς την ύπαρξη των εμπειριών που οδήγησαν αυτήν την εικόνα, δεν είναι απαραίτητο να αναγνωρίσει τις εμπειρίες αφού κατανοεί τώρα πια τη σημασία τους.

Η νοοτροπία αυτή συνδυάζει την κίνηση προς την αφαίρεση, προς το ζωτικό χρώμα, βρίσκεται μακριά από τη μίμηση. Και πώς θα μπορούσε άλλωστε να μιμηθεί ο καλλιτέχνης την εμπειρία του άλλου;

Πρόκειται για μια πολύ θερμή υποστήριξη της έκφρασης και της δημιουργίας, άσχετα από τους τυπικούς κανόνες.

Η ζωγραφική τηρεί εδώ το χαρακτηριστικό και το ουσιαστικό και αυτό φαίνεται πως μετατρέπει τις εικόνες σε κάποιες πολύ περισσότερο κοινές, από το καθαρά προσωπικό και το ατομικό. Η προτίμηση βρίσκεται πάντα στο μυστικό στοιχείο της έκστασης και μερικές φορές της απόγνωσης, - για το βάρος όσων μπορούμε να θυμηθούμε αν θελήσουμε.

Είναι σφάλμα να πιστέψει κανείς πως το τέλος του εξπρεσιονισμού ήρθε απότομα. Το τέλος του ανθρώπου που επιμένει να εξωτερικεύει τον εαυτό του δεν έρχεται μέχρι να διαφοροποιηθεί το ανθρώπινο είδος από αυτό που γνωρίζουμε σήμερα.

Έτσι δεν μπορούν να εξαντληθούν και οι λέξεις που θα περιγράφουν τις διάσπαρτες, διακεκομμένες και διχασμένες αισθητικές εμπειρίες τις οποίες αυτό το κείμενο απευθύνει με τη μορφή του λόγου και πάλι πίσω στο θεατή.

Το κενό μεταξύ μας, παραμένει ο χώρος για την αναπνοή που κάθε ζωντανό παίρνει σε τακτά, δικά του χρονικά όρια, για να ζήσει.

Κάθε χρόνο, αν όχι κάθε μέρα αναγκαζόμαστε να ποντάρουμε τη σωτηρία μας σε κάποια εικόνα, βασισμένη σε ατελείς γνώσεις.

Όλγα Δανηλοπούλου